

svoje kmetijske izvozne pridelke: žito, surovo maslo in jajca. Tako se Danska vedno pravilno prilagodi svetovnemu tržnemu položaju za kmetijske pridelke. Ker se danski kmetje pri svojem kmetovanju ozirajo vedno okrog po svetu in gledajo daleč v bodočnost, jih prodirajoča agrarna kriza ne preseneti: vedno pripravljeni znajo njen udarec pravočasno odbiti.

Izborna stanovska organizacija je danske kmete privedla na višek kmetijskega gospodarstva.

V NAŠI DRŽAVI.

Nadzorstvo nad bankami. Po naredbi trgovskega ministra se bo v avgustu izvršil pregled vseh bank v državi radi nadzorstva njihovega dela, radi mnogoštevilnih pritožb proti njim, da se ne držijo odredb zakona o delniških družbah in da njihovo delo ne odgovarja zakonskim predpisom. Banke, ki so se pregrešile zoper predpise zakona o delniških družbah, bodo izgubile pravico dela, v kolikor niso bile že poprej kaznovane, bodo kaznovane z globo. V novem zakonu o delniških družbah, ki ga ministrstvo izdeluje, se bo to nadzorstvo še povečalo. Poleg zakona se bo izdal poseben pravilnik o izvrševanju nadzorstva. Sedanji pregled bodo izvrševali inspektorji trgovskega ministra, ki bodo po končanem pregledu poročali o uspehu nadzorstva ministrstvu za trgovino.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Egipt popolnoma pomirjen. Ministrski predsednik Macdonald je podal izjavo, da se je Egipt pomiril v toliko, da so angleške bojne ladje zapustile egiptovske luke. Predsednik je posebno poudaril, da so v zadnjih nemirih v Egiptu nastopile le egiptovske čete. Angleške čete se niso umešavale v zadnje spore. Inozemske vlade se niso pritožile pri angleški vladi zaradi nezadostne zaščine inozemcev.

Nemirna Kitajska. Na Kitajskem doživljajo upore med vladno vojsko in prodiranje komunističnih čet. Med kitajskimi vladnimi četami je došlo do odpovedi pokorščine vsled komunistične propagande. Veliko garnizij je odpovedalo pokorščino in ropajo po mestih. Komunistična armada je izkoristila upor in je zavzela skoro vsa važnejša mesta brez bojov. Komunistično vojaštvo je izropalo vse trgovine v Pekingu, udrla tudi v evropske kolonije, napadlo inozemska zastopstva in konzulate ter povzročilo krvavo klanje. Večina Evropejcev v Pekingu se je rešila na ameriške in japonske ladje. Veliko misijonarjev je bilo ubitih, vladna poslopja so komunisti požgali, istotako tudi palače inozemskih trgovskih zastopstev.

Turčija in Perzija. Turška vlada je izvršila obsežne vojaške priprave proti Perziji in Iraku in zbrala 40 do 50

tisoč mož s 100 letali ob meji proti Perziji.

Huda gospodarska kriza v Rusiji. V Rusiji je prišlo do propasti papirnatega denarja in bo v hodoče možno kupovati živila le za robo. Ljudje si nabavljajo že v naprej cela skladišča blaga. Vlada skuša omiliti gospodarsko krizo z uvaanjem nakaznic na dosedaj še prosto blago, kar pa je doslej le malo pomagalo. Gospodarska kriza v Rusiji postaja vedno občutnejša in predstavlja eno najbolj težkih preizkušenj sovjetske vlade. — Amerika je začela odklanjati izkrcaje ruskega blaga in bo došlo skoro gotovo do prekinjenja trgovskih odnosov med Ameriko in Rusijo.

V Kanadi v Severni Ameriki so imeli parlamentarne volitve, pri katerih so dobili konservativci 138 poslancev, liberalci 85 in vse druge stranke 19. Zmaga konservativcev pomenja ožje gospodarsko sodelovanje z Anglijo in njenimi kolonijami. Že v naprej razglašajo, da bo Kanada odstranila carino na angleško blago.

Protestantizem med Slovenci.

Slovensko ljudstvo so v 16. stoletju razburjali hudi verski boji, ki so pričeli z razširjanjem luteranstva in so trajali skoro sto let. Nasiravno je obvladala takrat turška nevarnost vse javno življenje in je bojevala Avstrija s turškim polumescom obupen boj za obstanek, vendar so se razvijali poleg tega notrajni boji med katoliško cerkvijo in novo vero, ki so s toliko silo prevzeli vse ljudsko mišljenje in težnje in tako globoko posegli v naše cerkvene, politične, socialne, slovstvene in sploh vse kulturne razmere, da pomenjajo novo dobo v zgodovini našega naroda.

Glavni sovražnik razbitja naše srednjeveške cerkvene organizacije.

Glavni sovražnik, ki je našo srednjeveško cerkveno organizacijo skoraj popolnoma razdelal in dal protestantom mnogo prilike, da so se vedno bolj razširjevali in okrepjevali, je bila vedno grozeča turška sila. Redni turški napadi so že sami silno zadeli cerkev. Mnogo samostanov je bilo razdejanih ali pa je zelo obubožalo. Največ je trpelo od Turkov kmečko ljudstvo, z njim vred pa cerkev in duhovščina, ki je imela od njega edine dohodke. Vsled turške sile je propadlo mnogo cerkvenih ustanov, župnijskih in mestnih šol, bolnišnic itd. Pri drugih so se zmanjšali dohodki, ali pa se je z njimi okoristila svetna gosposka. Vrh tega so avstrijski vladarji s hudimi vojnimi davki obremenjevali cerkvena posestva in dohodke. Leta 1523 je zahteval kralj Ferdinand od duhovnikov za vojne namene tretji del letnih dohodkov. Leta 1525 so popisali vse cerkvene dragocenosti v zlatu, srebru

in biserih ter jih porabili za obrambo dežele. Turški davki so znašali leta 1526 eno tretjino letnih dohodkov duhovnikov. Leta 1529 je zahteval Ferdinand od cerkvenih prelatov in samostanov, naj prodajo in zastavijo četrti del vseh nepremakljivih cerkvenih posestev, ker potrebuje denar. Ker naloženih davkov niso hoteli plačevati, so cerkveno posest kratkomalo zaplenili in prodali ali zastavili. Taka gospodarska kriza je silno vplivala na ves cerkveni sestav. Mnoge župnije so bile prazne. Duhovniki niso prejeli toliko, da bi mogli živeti stanu primereno. Prisiljeni so bili, se pečati s krmarstvom in kupčijo, kar je zelo škodovalo njihovu ugledu. Ljubljanski škof Ravber se je pritoževal leta 1525, da je posvetil v osmih letih komaj 17 duhovnikov.

Župnije so bile prazne ali pa v rokah odpadlih ali pa ničvrednih ljudi. Ljudstvo je bilo popolnoma pokvarjeno.

Ker so propadle z dunajskim vseučiliščem tudi naše domače šole, novega duhovniškega naraščaja ni bilo pričakovati. V naše dežele so prišli tudi ljudje, ki so bili nevedni in na slabem glasu, skrivni ali očitni odpadniki in dobili razne cerkvene službe. Pod vplivom protestantskega gibanja se je to zlo še povečalo.

Tako je pripomoglo marsikaj, da so verske novotarije v naših krajih našle ugodna tla.

Razširjanje luteranstva po naših krajih.

Kakor hudournik je preplavila Luthrova verska novotarija slovenske dežele, ne da bi našla odločnega odporniti pri cerkvenih niti pri državnih oblastnikih. Stoleitne nerednosti, razvade in napake so se sedaj bridko maščevale. Plemstvo in meščanstvo, ki sta imela v rokah vso politično moč, ves socialni ugled in upliv, sta se skoraj popolnoma postavila na stran novih bojevnikov zoper katoliško cerkev in izrabila svoje sile v prosep luteranstva. Le vladarji iz habsburške hiše so ostali zvesti katoličani in skušali rešiti v težavnih časih, kar je bilo mogoče. Pričakovati je bilo, da se bo ob takih razmerah luteranstvo tudi med slovenskim kmečkim ljudstvom, ki je bilo docela odvisno od graščakov, hitro razširilo in ukoreninilo, tembolj ker ni manjkalo vztrajne protestantske agitacije z besedo in tiskom. Vendar je našel »čisti evangelij« med priprostim narodom primeroma malo privržencev. Ako izvzamemo nekatere pokrajine na Ogrskem in na Koroškem, se ni udomačilo luteranstvo nikjer med Slovenci trajno. Po župnijah, kjer so plemiški patroni vrinili luteranske pridigarje, so ljudje raje hodili v sosedne katoliške župnije prejemati svete zakramente, kakor da bi imeli posla z Luthrovo duhovščino, katero je nastavljal grajska gosposka. Ljudstvu se ni moglo prikupiti suhoparno bogočastje luteranov, ki niso poznali druga kakor pridigo in čitanje svetega pisma, medtem ko so jim bili tisočletni častljivi verski obredi v spotiko in za-

smeh. Razširjanje luteranstva je oviralo tudi socialno nasprotje med graščaki in kmeti, ki se je za časa velikega hrvatsko-slovenskega kmečkega upora še posebno poostriilo. Kmet, ki se je bojeval proti gospodi za »staro pravdo«, ni bil dovzeten za »čisti evangelij« grajskih pridigarjev, tem manj, ker je izprevidel, da se z njegovo vero okorišča jo le njegovi nasprotniki. Splošno tudi opazamo, da je nastopilo luteranstvo s tem večjo silo, čim bolj so bili kraji prežeti z nemškim življenjem; ob severni jezikovni meji se pojavlja najbolj njegova moč in vedno bolj pojenjuje proti jugu. Le v Beli Krajini in sosednih hrvaških krajih je imela protestantska agitacija izrazito naroden značaj, povsod drugod nastopa pod vplivom in okriljem nemške gospode in služi večji del njenim koristim.

*

Božje postavbe nad vse človeške! Posvečuj praznik! Dosedaj smo videli, da so mnogi odrasli meščani ob nedeljah in praznikih napravljali izlete brez svete maše. Žalibog pa smo opazili v zadnjem času, da gotovi voditelji mladine isto delajo z mladino. In to je mladina, ki še sicer poseča ljudsko šolo. S tem se ucepi že v zgodnji mladosti otrokom veski indiferentizem — verska mlačnost — v izpolnjevanju božjih zapovedi. Vsakega katoliškega kristjana sveta dolžnost je, ko pride k pameti, da je vsako nedeljo in praznik pri sveti maši. Vzroki, ki ga opravičijo so na primer: bolezen, pomanjkanje oblačila, hud mrz ali kak izredni slučaj v družini itd., nikakor pa ne izleti. Če hočete z mladino na izlete, jo morate prej voditi k sveti maši, bodisi doma ali pa v kraju, ki je cilj izleta. Vas staršev dolžnost pred Bogom pa je, otrokom zabraniti udeležbo izletov brez svete maše, sicer boste morali pred večnim Sodnikom dati težek odgovor.

Katoliška akcija v Mehiki. Meksikanski duhovniki so uvedli v Cerkev katoliško akcijo. Organizirajo svoje moše v Apostolstvo moš, katoliške žene v Krog katoliških žena, dekleta v Dekliško društvo, fante pa v Mladiško društvo. Po viharju začenja novo življenje in nova rast. Bog daj novim organizacijam mnogo uspeha in blagoslova!

NOVICE

Slovo ljubljanskega nadškofa dr. A. Jegliča od Ljubljane. Dne 29. julija je poslalo vatikansko zastopstvo v Beogradu papeževo bulo (pismo), s katero se imenuje vladika Jeglič nadškofom in se uvaža njegova prošnja za odstop kot ljubljanski škof. Istočasno je bil imenovan dosedanji ljubljanski pom. škof dr. Gregor Rožman za pravega škofa Ljubljanske škofije. V petek, dne 1. avgusta se je poslovil nadškof dr. Jeglič od Ljubljanske škofije. Ob 9. uri je imel imenovanega dne v stolni cer-

kvi tiho sveto mašo. Po sveti maši se je zbrala ljubljanska duhovščina s stolnim kapiteljem, zastopniki bogoslovnega učilišča in podeželske duhovščine v škofijskem dvorcu, kjer je g. stolni prošt prelat Andrej Kalan v imenu navzočih in vse duhovščine ljubljanske škofije govoril poslovinne besede. Po tem slovesu je imel stolni kapitelj kratko sejo, na kateri se je prebralo pismo svete stolice in se je vzel na znanje odstop dosedanjega škofa dr. Antona Bonaventure Jegliča od vlade ljubljanske škofije in nastop novega vladike dr. Gregorja Rožmana. Okoli tri četrt na dvanajst so zazvonili zvonovi ljubljanskih cerkva v znamenje, da je ljubljani nadpastir zapustil Ljubljano. Ob 12. uri se je odpeljal z brzovlakom v Celje, kjer bo ostal nekaj dni v samostanu gg. lazaristov, da opravi duhovne vaje. Potem pa odide v Gornji grad, ki si ga je izbral za kraj svojega počitka.

Slovanski gasilski kongres v Ljubljani. Dne 1. avgusta je bil otvorjen v Ljubljani slovanski gasilski kongres, ki je združen z gasilsko razstavo.

Bojevniki iz svetovne vojne, vdove in sirote izza krvavih dni! Pojdimo na božjo pot na Brezje, kot da z rok bi palo vam železje: vaša duša mirno se oddahne, vaša solza za trenutek osahne. — 10. avgusta je naš dan, ob vsakem vremenu in pod običajnimi pogoji. Polovična vožnja nam je od vojne oblasti zagotovljena. Pevci, vežbajte dobro: Ti o Marija, Oj Doberdob, Blagor mu, Spomladi vse se veseli, Oj ta soldaški boben. Tisoče kilometrov ste prehodili v galiskem blatu, gorostasne stvari prestali, pa boste tudi 9. in 10. avgusta radevolje prenesli težave vožnje. Dragi tovariši, strnimo vrste, pridite in agitirajte za 10. avgust povsod do zadnjih hiš naših selišč in vasi. 10. avgusta vsi k zboru ljubezni, miru in sladke tolažbe pod okrilje rajske Gospe na Brezje. Glavni odbor Z. S. V.

Požar v Očeslavcih, župnija Kapela pri Radencih. Dne 28. julija tega leta ob pol 10. uri predpoldan je nastal požar pri posestniku Jožefu Nedog. Požar je uničil njemu in posestniku Petru Sernec gospodarska poslopja in razno orodje. Pri tem požaru je občutno oškodovan posestnik Sernec, kateremu je zgorel tudi ves pridelek ozimne slame, kakor tudi pšenica, katero je imel na škednju še neočiščeno. Sosed Nedog sicer ni tako oškodovan, ker je imel še ves pridelek žita in pšenice na njivah. Prizadeta posestnika prosita pomoči dobrih src, posebno posestnik Sernec, kateri ne poseduje stavbe-

893

nega lesa in je postal od leta 1928 že drugič nesrečen po požaru. Iskrena zahvala vsem gasilcem, domačim in sosednim, kakor tudi vsem, kateri so pomagali, da se je požar omejil, da jima niso pogorela hišna poslopja. Dobra srca pa priskočite pogorelcem na pomoč, da si uredita svoja poslopja. Kako je požar nastal, še ni dognano.

Iz statistike o prebivalstvu v Evropi. Tekom zadnjih stoletij se je število prebivalstva v Evropi podvojilo. Ako bi rastlo v enakem razmerju, potem bi imela Evropa čez 100 let mesto dosedanjih 625 milijonov 1250 milijonov prebivalcev. Treba pomniti, da cenijo danes število celotnega prebivalstva na svetu na 1950 milijonov. 26 odstotkov od celote prebiva v primeroma majhni Evropi, medtem ko ima Amerika, katere površina je petkrat toliko, le 147 milijonov prebivalcev. Zračunali so, da bi bilo v Ameriki še prostora za 3300 milijonov, Evropa bi jih pa lahko sprejela le še 75 milijonov.

Slovenec s kraljem Karlom II. Povratek novega romunskega kralja Karla II. iz Pariza v Romunijo je bil skrbno pripravljen. Iz Pariza se je odpeljal kralj, kateremu so priskrbeli potni list, v Monakovo v avtomobilu. Od tu dalje je odpotoval z letalom ter kakor znano srečno pristal. Kraljevo letalo je spremljalo drugo letalo, v katerem sta se vozila dva odlična kraljeva prijatelja. To letalo je vodil pilot Božo Pibernik iz Slovenije.

Koliko je framasznov? Prostožidarji so izdali svoj koledar s statistiko svojih društev. Po tej statistiki je na svetu 26 tisoč framasonskih društev. Članov je nekaj blizu štiri milijone. Zedinjene države imajo tri milijone in pol. Torej je največ v Ameriki framasznov.

Čebele se polastile avtomobila. Mlad Gene Askin v mestu Tulari v Kaliforniji je bil v veliki zadregi. Na prometni cesti je pustil za kratek čas avto in se po opravihi oddaljil od njega. Ko pa se je vrnil, se mu ni mogel več približati. Cel roj čebel si ga je namreč izbral za svoje bivališče, ne da bi se kaj menil za lastninsko pravico. K tej nadlogi se je Askinu pridružila še druga, namreč v osebi prometnega policista, ki je zahteval naj se avto takoj odpelje, drugače bo pripel »listek« nanj. Askin mu odvrne, naj le magari celi avto prelepi s svojimi listki, ako se upa, in je odšel, da najde kakkega čebelarja. Ko se je čez dve uri vrnil z njim, ni našel nobenega »listka«, čebelice so pa še vedno zadovoljno brenčale v avtu.

Metulji v višini 5000 metrov. Angleška ekspedicija na Himalajo je nale-